

Finn Thomsen

Generations- skifte

Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Generationsskifte

© 1993 Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse eller
mangfoldiggørelse af denne bog eller dele heraf er
uden forlagets skriftlige samtykke ikke tilladt
ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Tegninger: Eiler Krag
Tryk: Gentofte Tryk
Printed in Denmark 1993
ISBN 87-574-6970-9

Forord

»Forord bryder ingen Trætte«. Tydningen af denne sætning er blandt de lærde omtvistet, men klargjort af P. Sørensen-Fuglholm: »*Forord maa ikke trætte ...*«

Bogens emne(r) berører dagligdagen for de fleste om ikke alle. På trods af dets almenhed er stoffet vanskeligt tilgængeligt. Lovgivning vedrørende civilret og arveret ændres kun yderst sjældent. Det samme kan næppe anføres om skatteretten. At skrive om skatteretlige emner betyder ikke at skrive i sand men i vand. Det er surt at have afleveret et manuskript og begynde forfra, efter at Skattereformen er vedtaget. Der er sikkert vedtaget nye ændringer, når denne lille bog udkommer.

Ambitionen har været at formidle et kompliceret stof på en let og utvungen måde. Den lette kunst er den svære.

Eiler Krag er nu død. Jeg håber, at hans tegninger, der ikke blot er vignetter men kunst, kan holde læseren vågen.

Assurandørerne Viggo Ritzau og Peter Hemmingsen fra Hafnia/Codan Forsikring takkes for råd, dåd og beregninger vedrørende forsikringstekniske spørgsmål. Min sekretær, Tove Wichmann, takkes for stor energi og urimelig langmodighed.

Den 24. august 1993

Finn Thomsen

Indholdsfortegnelse

Indledning	1
Kan virksomheden overdrages?	3
Hvem skal være efterfølger?	5
Er der familien Deres forhold?	6
Erditværdighed	7
Hvad forstås ved et generationsskifteproblem?	8
Generationsskifte i levende live eller ved død	9
Skatter og afgifter	10
Advarsel: Skatter og afgifter er ikke alt	12
Kapitel I: Fælleseje i ægteskabet	14
Registreret partnerskab	14
Bøden over bodel	15
Hæften med bodel	16
Solbussse ved fælleseje	22
Ophør af ægteskab ved død – fælleseje	22
Solbussessæreje	23
Kapitel II. Særeje i ægteskabet	24
Hvorledes opstår særeje?	27
Eftepagt	27
Særeje ved gave eller arv	28
Autopater	29
Kreditorfølgning og hæftelse	29
Konkurs m.v.	29
Hvad kommer under konkursbehandling	31
Indholdsfortegnelse	35
Eftefællebeskatning og sambeskatning	36
Virksomhedsskatteordningen	38
Særeje eller fælleseje?	40

Kapitel III. Arveregler. Arv efter loven	45
Første arveklasse	46
Børn eller børnebørn indtræder i forældres arveret	47
Anden arveklasse	48
Tredje arveklasse	50
N.B. Sættepler i uskiftede boer fra før 1/4 1964	54
Særbørn	54
Adoption	55
Aptefællens arveret	56
Aptefællens arveret, såfremt der ikke er børn	58
Skilsmisssæreje og frivillig ophævelse af særeje	60
Længstlevendes dispositionsret og testationsret	62
Kapitel IV. Arv efter testamente	65
Tvangsarvinger	65
Hvad er testamente?	66
Notartestamenter	66
Vidnetestamenter	69
Argumenter for vidnetestamenter	70
Nødtestamente	71
Rejsetestamenter	72
Hvor meget kan man bestemme over ved testamente?	73
Testamentet forpligter ikke	73
Længstlevendes testationsfrihed	75
Arvepagter, skiftesurrogater m.v.	77
Konservative arvepagter	78
Renunciativ arvepagt	78
Betingede begunstigelser, forudsætninger	81
Skiftesurrogater	82
Særlige regler for landbruget, selvejerbønder	83
Sædegårde	85
Uskiftet bo	86
Betingelser for at hensidde i uskiftet bo	87
Skiftegrundene – misbrug	88
Kapitel V. Livs- og pensionsforsikringer, skattebegunstigede opsparingsformer	94
Konkurrence	95
Rateforsikringer	96
Selvstændigt erhvervsdrivende	98
Lønmodtagere	99

Kapitalforsikringer i pensionsøjemed	101
Særligt om dødsfaldsforsikring	101
Rateopsparing i pensionsøjemed	102
Særligt om opsparingsordninger	102
Opsparing i pensionsøjemed	103
Anbringelsesregler for opsparingsordninger	104
Skilsmisse, særeje	107
Selv pensionering, opsparing og skat	107
Privat pensionering	108
Selvstændiges livsrente	109
Kapitel VI. Papirløse samlivsforhold	111
Papirløse har ingen arverettigheder	111
Arveafgift, papirløse	112
Papirløse og pensionsrettigheder	113
Papirløse, sameje og »skilsmisse«	116
Papirløse, konklusion	117
Kapitel VII. Arveafgift	119
Hvor stor er arveafgiften?	119
Andre arveafgiftspligtige erhvervelser	130
Kapitel VIII. Gaveafgift	137
Bindende forhåndsbesked	142
Blatteforbehold	143
Omgørelse	145
Hvem betaler gaveafgift	146
Gaver blandt ægtefæller	148
Sammenlægning – omgåelse	152
Kapitel IX. Dødsbøbeskatning	168
Kontantet i beskatningen	168
Kapitel X. Avancebeskatning, særlig indkomstskat, kapitalvindingskat	178
Varelagre	180
Mærker, inventar og andre driftsmidler	181
Atferovningsberettigede bygninger	183
Ejendomsavancebeskatning	184
Den nye regler om skattepligtige ejendomsavancer	185
Overgangsregler	186
Den skattepligtige avance	187
Avkøbssummen, lovens hovedregel	187

Særregler for landbrugsejendomme m.v.	188
Genanskaffelse af fast ejendom, skattekredit	189
Udlejningsejendomme	191
Tabstradrag	192
Tabstradrag vedrørende ejendomme anskaffet før lovens ikrafttræden	192
Fremførselsret for uudnyttede tab	193
Generationsskifte, succession	193
Good-will	194
Kontantomregning	195
Ikke-fikserede goodwill-beløb	199
Tidsbegrænsede rettigheder, f.eks. licenser og patenter	200
Leje- og forpagtningskontrakter	201
Avancer på ombygning af lejede lokaler	202
Konkurrenceklausuler	202
Parcelhuse	203
Aktier	204
Skattereformens aktionærbeskatningssystem	206
Overgangsregler, indgangsværdien	208
Urealiserede tab pr. 19. maj 1993	209
Hovedaktionærer	209
Overgangsregler, nedslag i avancen for hovedaktionærer	212
Holdingselskaber	213
Næringsdrivende	215
Tabstradrag og underskudsfræmsel	215
Kapitel XI. Værdiansættelsesregler ved overdragelse	216
Åben handel, skattemyndighederne kan ikke gribe ind	216
Hvornår kan skattemyndighederne gribe ind i en åben handel? ...	216
Åben handel, men aftalt spekulation i skatteregler	218
Pådommelse af skattemyndighedernes skøn	219
Skatteankenævnet og Landsskatteretten	220
Landsretten	221
Overdragelse i gavemiljø, værdiansættelsescirkulæret	223
De enkelte aktivgrupper	224
Kapitel XII. Særlige generationsskifteproblemer	231
Fonde	232
Emigration	234
Stikordsregister	241

Indledning

Det er vistnok en udbredt opfattelse, at fætre og kusiner over, og at en fraskilt skal skifte med sine børn før indgåelse af nyt ægteskab. Sikkert endnu mere udbredt er det, at man aldeles frit ved testamente kan bestemme over sit arveleg, og at ægtefæller altid hæfter for hinandens gæld.

Alt dette er urigtigt for ikke at sige vås. Ikke desto mindre er det en erfaring fra selskabslivet, bodegaer og mal over hækken, at Gud og hvermand mener at have indlagt og erfaring i de anliggender, der er genstand for en værende bog. Det er utroligt, hvad man hører af brage-mak, godtkøbsviden og udtog af det danske folks åndelige tælleseje, ofte belagt med eksempler ad modum: »Se nu min svigermoder som, efter at Holger døde ...«, eller »Du kan tage hvad du vil, men det er stensikkert, at ...«.

Op ikke nok med det. Mand og mand imellem, ved middagsselskaber, i saunaer, ved jagt frokoster o.s.v. bruges megen god tid på at drøfte såkaldte fiduser, der kun sjældent er finesser, men ofte misforståelser, banaliteter eller udovligheder.

Denne bog vil kun forsøge at oplyse og udrydde misforståelser. Enkelte steder er vedføjet en liden kritisk bemærkning, når almindelige forestillinger om såkaldt sund fornuft har retfærdiggjort dette.

Bogen handler om nogle helt *enkle hovedregler* inden for den del af retssystemet, der vedrører *familieretten* og *arveretten*, fordi enhver overvejelse om generationsskifte må tage sit udgangspunkt her. Den handler dernæst *lige så forenklet* om en del af de *skatte- og afgiftsproblemer*, man stilles overfor ved et generationsskifte, hvad enten dette er planlagt eller ubejligt.

Da det som sagt er en lille bog, kan der kun blive tale om en ganske overfladisk indføring i visse af de nævnte

Enhver kommer ud for at træffe personlige beslutninger, i hvilke også indgår økonomiske overvejelser. Dette gælder f.eks. ved indgåelse af ægteskab, ved tegning af livsforsikringer eller ved oprettelse af testamente.

Denne bog beretter om elementære regler og overvejelser vedrørende *ægteskabets økonomiske retsvirkninger* - valget mellem fælleseje, særeje eller skilsmissesæreje m.v. - hvem hæfter overfor kreditorerne, og hvem bestemmer over aktiverne? * *Registrerede partnerskaber* * *Papirløse samlivsforhold* - fordele og især ulemper. * *Arv efter loven og efter testamente* - hvem arver efter loven, hvorledes fordeles arven, hvordan oprettes et testamente, hvad og hvor meget kan bestemmes i et testamente? * *Skattebegünstigede pensionsordninger* - hvad er en rateforsikring, en rateopsparing eller en livrente? * *Arveafgift* - hvor stor er arveafgiften for de enkelte modtagere, og af hvad betales der arveafgift? * *Gaveafgift* - visse familiemedlemmer betaler afgift af gaver, andre er indkomstskattepligtige af gaver, hvem? * *Dødsbøbeskatning* * *Særlig indkomstskat* - avacebeskatning - gennemgang af gældende skatteregler for enkelte aktivgrupper.

En letforståelig bog, der henvender sig til læseren uden juridisk baggrund.

9 788757 469707

ISBN 87-574-6970-9